

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ОДДЕЛ ЧЕТВРТИ

СЛУЧАЈ БУСУИОК против МОЛДАВИЈА

(Молба бр. 61513/00)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21-ви декември 2004 год.

КОНЕЧНА

21.03.2005.

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите предвидени со член 44 ст. 2 од Конвенцијата. Истата може да биде подложена на уредување и коректура.

Во случајот Бусуиок против Молдавија

Европскиот суд за човекови права (Четвртиот Оддел), заседавајќи во Совет составен од :

Сер Николас Браца, *претседател*,

г. М. Пелонпаа,

г. Ј. Касадевал,

г. Р. МАРУШТЕ,

г. С. Павловски,

г. Ј. БОРЕГО БОРЕГО,

г-ѓа Е. ФУРА-САНДСТРОЕМ,

и г. М. О'Бојл, *архивар на Одделот*,

по разгледувањето зад затворена врата на 27-ми април и 30-ти ноември 2004 год.

ја донесе следната пресуда, која што на истиот датум беше и усвоена :

ПОСТАПКАТА

1. Случајот е покренат со Молба (бр. 61513/00) против Република Молдавија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (во понатамошниот текст „Конвенцијата“) од страна на молдавскиот државјанин г. Валериу Бусуиок (во понатамошниот текст : „Молителот“) од 31-ви јануари 2000 год.

Молителот беше застапуван од страна на г. Сергиу Остаф, адвокат од Молдавија. Владата на Молдавија (во понатамошниот текст „Владата“) беше застапувана од нејзиниот застапник г. Виталие Парлог.

3. Поточно, Молителот тврдеше дека неговото право на изразување било нарушено во резултат на судски одлуки за клевета во постапки покренати против него.

4. Молбата беше доделена на Четвртиот Оддел од Судот (Правило 52 став 1 од Правилникот на Судот).

5. Со Одлука од 27-ми април 2004 год. Судот ја прогласи Молбата за дозволива.

6. Молителот и Владата, секој посебно, поднесоа забелешки во однос на главните точки (Правило 59 став 1).

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

7. Молителот е роден 1956 год. и живее Кишињев, Молдавија. Новинар е.

1. Заднината на случајот

8. На 14-ти август 1998 година, седмичниот весник на руски јазик „Експрес“ објави статија под наслов „Малите афери на големиот аеродром“, потпишана од Молителот. Како извори за својата статија го посочи исходот на истрагата водена од негова страна и материјалите на Парламентарната Комисија во врска со продавањето на еден авион. Статијата помеѓу другото наведуваше дека:

„Скандалот со продажбата на еден молдавски авион по дампинг цена го привлече вниманието на јавноста во молдавското општество, кое веќе е навикнато да не се изненадува од такви настани. Сепак, тие настани кои беа во тек, на нашиот весник му дадоа прилика да се концентрира на ова прашање (види „Експрес“ бр. 19 и 20 од 26-ти јуни 1998 година). Оваа статија е обид да се осмислат настаните, што се случија во рамките на Државната управа за цивилна

авијација („ДУЦА“) во последните години, врз основа на што станаа познати како резултат на истргаата од печатот.

Во 1995 година, Меѓународниот аеродром во Кишињев („МАК“) се оддели од Државната воздухопловна компанија „ЕР Молдова“ и стана независно претпријатие. Директор на ДУЦА беше Л.П, додека А.И. бил именуван за директор на МАК. Беше потпишан договор помеѓу ДУЦА и А.И. за период од три години. Во 1996 година, горниот договор беше поништен по основ на небрежност од страна на А.И. при вршењето на своите должности. Тој факт беше почетна точка на приказната што следува.

А.И. не се согласи со Одлуката на ДУЦА за нивното отфрлање и поднесе до Судот тужба барајќи повторно да биде поставен. Бидејќи судските постапки во Молдавија се долги, А.И., кој не можеше да го прифати неговото отпуштање, презема чекори да се приближи до персоналот на МАК. За таа цел, тој со поддршка на своите приврзаници организираше демонстрации на плоштадот од стариот аеродром. А.И. зема збор и суштината на неговиот одговор беше дека тој бил единствената личност која како директор на МАК можела да обезбеди економски растеж.

ДУЦА исто така реши да побара мислење од својот персонал и за таа цел нејзиниот директор Л.П. свика состанок на неговите заменици и шефовите на одделите на аеродромот. Сите го изразија своето гледиште и општо мислење беше дека А.И. не е вистинската личност за директор на МАК. Со тоа на состанокот на Управата на аеродромот беше јасно изразена недовербата кон А.И.

Сепак, таквиот исход не го обесхрабри претендентот за претседател. Тој дури издаде и леток под наслов „Апел до персоналот на аеродромот“, каде наведуваше: 1. ДУЦА неправедно го отпушти А.И., 2. А.И.неизбежно ќе стане извршен директор на МАК.

Тоа се покажа како вистинито, кога Судот ги прогласи дејствијата на ДУЦА за незаконски и нареди А.И. да биде повторно поставен на својата претходна функција. ...”

9. Следното се однесува на настаните што се одвивале после повторното поставување на А.И. :

„...Чистката и преместувањето на персоналот го обележа повторното поставување на А.И. на функцијата. Многумина се потсетија на нивното неодобрување на кандидатурата на А.И. за функцијата извршен директор на МАК изразено на состанокот на управителите и директорите. ... Штом тој стана извршени директор на Аеродромот Кишињев по втор пат, и откако успешно ја постигна чистката на првиот персонал по пат на реорганизација на структурата на претпријатието, А.И. го повика својот „тим“ што беше создаден помеѓу неговите две директорувања. ... сегашниот генерален директор Л.И. беше посветен на политиката избрана од страна на неговиот газда А.И. ...

...Секој може да се увери за тоа од примерот на друг вработен унапреден од страна на А.И. Се работи за И.В. Неодамна, И.В. работеше некаде во системот на патниот сообраќај и не знаеше за авионите ништо повеќе од било кој обичен човек, а можеби и од она што му било кажано од неговиот роднина А.И. Но, веројатно И.В. покажал посебен интерес за работите околу аеродромот и идејата да го вработи на аеродромот му дошла на неговиот влијателен роднина. За таа цел тој дури не се ни притеснувал да отвори ново работно место – заменик директор за ракување. ...

...Подоцна, А.И. ги отпушти од нивните функции... Наместо нив тој го именува (а) К.В. (кој пред некое време дипломираше на Институтот за комуникации во Одеса), (б) С.И. (дипломец од Киевскиот институт за прехранбена индустрија).

...Директно речено, самиот Ц.П. не е некој голем стручњак за атерирање авиони...

...Една од најјарките фигури од регрутите на А.И. стана шеф на Кадровото одделение на Аеродромот, а тоа е Ц.М. Секако, таа функција може да се карактеризира на следниот начин: шефот на Кадровото одделение на аеродромот би збунил дури и некој што е вработен во Кадровото одделение на било кој затвор. Еве некои извадоци од извештаите дадени од страна на вработените на Аеродромот:

’Ви обраќам внимание дека во многу прилики шефот на Кадровото одделение доаѓаше во Службата за безбедност и бараше автомобил... за да го однесе дома. Обично беше пијан.’

...

’Долго време молчев за сексуалното вознемирување на кое бев изложена од стана на шефот на Кадровото одделение, се до неодамна кога тој дојде во мојата канцеларија и ме покани во неговата викендичка. Јас одбив, но тој започна да ме допира, јас се борев да се ослободам од неговите раце и му се заканував дека ќе го удрам со телефонот ако не престане... Еднаш, кога јас влегов во канцеларијата на Ц.М. поради работни цели, тој ја затвори вратата и побара да му ги покажам моите гради.’

...

... веројатно не е потребно да се опише секој детаљ од авантурите на овој невоздржан јавен службеник ...

...Изреката дека се е возможно (*не боги горски обжигают*) настана од еден друг пример, имено од поранешниот ветеринар но сегашен директор на Одделот за услуги и набавки, Ц.В....

...А.И. го именуваше С.И. (дипломец на Киевскиот институт за прехранбена индустрија)....

Како и да е, јавното мислење на Молдавија сега е концентрирано, како што веќе наведовме, на матната зделка за продажба на еден авион. Зад матната зделка зад која, според мислењето на мнозина вработени во цивилната авијација, стоеја А.И. и С.И.”

10. На неутврден датум во 1998 година, шестмина вработени во МАК : И.В., Ц.П., Ц.М, Ц.В, Ц.И и А.И. (во понатамошниот текст: „жалителите“ (-поднесоа одделни граѓански тужби за клевета против Молителот и издавачката куќа на весникот до Окружниот суд Центар. Потпирајќи се врз член 7 и 7/1 од Граѓанскиот Законик, жалителите тврдеа дека статијата содржела изјави кои биле клеветнички во однос на нив. На 5-ти септември 1998 година, Окружниот суд Центар реши да ги спои сите шест тужби.

2. Наодите на првостепениот суд

11. На 3-ти декември 1998 година, Окружниот суд Центар најде дека информациите содржани во статијата биле клеветнички за секој

од жалителите и дека не соодветствувале на реалноста во однос на И.В., Ц.В., С.И. и А.И. Во истата одлука на жалителите им е доделена отштета која требало да се плати од страна на Молителот и од страна на весникот.

(i) Во однос на И.В.

12. Судот најде дека следниот пасус бил клеветнички во однос на И.В. и не соодветствувал на реалноста:

Секој може да се увери за тоа од примерот на друг вработен унапреден од страна на А.И. Се работи за И.В. Неодамна, И.В. работеше некаде во системот на патниот сообраќај и не знаеше за авионите ништо повеќе од било кој обичен човек и можеби она што му било кажано од неговиот роднина А.И. Но, веројатно И.В. покажал посебен интерес за работите околу аеродромот и идејата да го вработи на аеродромот му дошла на неговиот влијателен роднина. За таа цел тој дури не се ни притеснувал да отвори ново работно место – заменик директор за ракување. ...”

13. Судот утврдил дека И.В. не бил роднина на А.И. и дека немало доказ дека токму А.И. бил тој што го вработил И.В. да работи на аеродромот и што отворил ново работно место за таа цел. Судот исто така утврдил дека И.В. завршил технички студии и дека дипломирал на Академија за јавна администрација. Молителот и весникот признале дека информацијата дека И.В. бил роднина на А.И. не била точна. Весникот понудил да објави соопштение со кое ќе ја повлече истата.

14. Судот им наредил на Молителот и на весникот да платат на И.В. отштета од 900 молдавски леи (МДЛ), а секој од нив поединечно по 1350 МДЛ.

(i) Во однос на Ц.П.

15. Судот понатаму одредил дека реченицата:

„Директно речено, самиот Ц.П. не е некој голем стручњак за атерирање авиони“.

била клеветничка во однос на Ц.П. Судот се согласил дека Ц.П. еднаш лошо атерирал во Будимпешта, сепак тој случај не може да служи како основа да се стави под прашалник неговата целосна стручност. Судот нареди Молителот и весникот да му платат на Ц.П. отштета од 900 МДЛ заедно и секој по 1800 МДЛ посебно.

(ii) Во однос на Ц.М.

16. Судот во својата Одлука навел дека следните два пасуса се клеветнички во однос на Ц.М:

„Една од најјарките фигури од регрутите на А.И. стана шеф на Кадровото одделение на Аеродромот, а тоа е Ц.М. Секако, таа функција може да се карактеризира на следниот начин: шефот на Кадровото одделение на аеродромот би збунил дури и некој што е вработен во Кадровото одделение на бил кој затвор.

и

„веројатно не е потребно да се опише секој детаљ од авантурите на овој невоздржан јавен службеник (*распоясавшегосја функционера*).”

17. Молителот објаснил дека зборовите употребени за да се опише Ц.М. биле оправдани со однесувањето на истиот (види точка 9 погоре). Во тој поглед Молителот посочил тројца сведоци. Едниот од нив изјавил дека во една прилика Ц.М. бил пијан и дека сведокот напишал извештај за тоа до извршниот директор. Двајцата други сведоци биле жени вработени таму кои изјавиле дека во неколку прилики Ц.М. сексуално ги вознемирувал.

18. Судот одлучил да не го дозволи сведочењето на првиот сведок бидејќи никаква санкција не била применета врз Ц.М. како последица на извештајот. Што се однесува до двете жени сведоци, Судот не направил никаква проценка во однос на нив.

19. Судот наредил Молителот и весникот да му платат на Ц.П. отштета од 900 МДЛ заедно и секој по 1350 МДЛ посебно.

(iii) Во однос на Ц.В.

20. Судот утврдил дека реченицата:

„Изреката дека се е возможно (*не боги горшки обжигают*) настана од еден друг пример, имено од поранешниот ветеринар но сегашен директор на Одделот за услуги и набавки, Ц.В.“

била клеветничка за Ц.В, и не соодветствувала на реалноста.

21. Молителот призна дека грешката била сторена, бидејќи Ц.В. не дипломираше ветеринар. Судот утврдил дека Ц.В. имал диплома од економски факултет.

22. Судот наредил Молителот и весникот да му платат на Ц.П. отштета од 900 МДЛ заедно и секој по 1350 МДЛ посебно.

(iv) Во однос на С.И.

23. Судот утврдил дека изразите:

А.И. го нарече С.И. (дипломец на Киевскиот институт за прехранбена индустрија)....

... зад матната зделка зад која, според мислењето на мнозина вработени во цивилната авијација, стојеа А.И. и С.И.”

била клеветничка за С.И., и не соодветствувала на реалноста.

24. Молителот призна дека направил грешка што се однесува до Универзитетот што го завршил С.И., како што утврдил Судот, таа имала диплома од трговски факултет. Што се однесува до „матниот договор“ Молителот спорел дека дубиозниот карактер на трансакцијата со авионот во државна сопственост бил очигледен од еден официјален извештај на една Парламентарна Комисија и дека учеството на С.И. во случувањето на таа трансакција не било оспорено од страна на самата С.И. Потпирајќи се врз изјавите на А.И. и С.И. Судот утврдил дека, дури и ако тие биле вмешани во трансакцијата во врска со продажбата на авионот во државната сопственост, тие биле

дел од посебна комисија создадена од Владата поради таа трансакција и дека не биле клучните лица од таа трансакција. Судот наредил Молителот и весникот да му платат на С.И. отштета од 900 МДЛ заедно и секој по 1800 МДЛ посебно.

(vi) Во однос на А.И.

25. Судот во својата одлука ги идентификувал следните извадоци како клеветнички за А.И и како несоодветни со реалноста:

“... А.И. [...] со поддршка на своите приврзаници организираше демонстрации на плошадот од стариот аеродром. ... Тој дури издаде и леток под наслов „Апел до персоналот на аеродромот” ... „...Чистката и трансферот на персоналот го обележа повторното поставување на А.И. на функцијата. Многумина се потсетија на нивното неодобрување на кандидатурата на А.И. за функцијата извршен директор на МАК изразено на состанокот на управителите и директорите. ... Штом тој стана извршен директор на Аеродромот Кишињев по втор пат и откако успешно ја постигна чистката на првиот персонал по пат на реорганизација на структурата на претпријатието, А.И. го повика својот „тим”, што беше создаден помеѓу неговите две директорувања. ... сегашниот генерален директор Л.П. беше посветен на политиката избрана од страна на неговиот газда А.И. ... Секој може да се увери за тоа од примерот на друг вработен унапреден од страна на А.И. Се работи за И.В. Неодамна, И.В. работеше некаде во системот на патниот сообраќај и не знаеше за авионите ништо повеќе од било кој обичен човек и можеби она што му било кажано од неговиот роднина А.И. Но, веројатно И.В. покажал посебен интерес за работите околу аеродромот и идејата да го вработи на аеродромот му дошла на неговиот влијателен роднина. За таа цел тој дури не се ни притеснувал да отвори ново работно место – заменик директор за ракување. ... Подоцна, А.И. ги отпушти од нивните функции... Наместо нив тој го именува (а) К.В. (кој пред некое време дипломираше на Институтот за комуникации во Одеса), (б) С.И. (дипломец од Киевскиот институт за прехранбена индустрија). ... Подоцна, А.И. го отпуштил С.И. од функцијата директор на Државната воздухопловна компанија ’Ер Молдова’...матната зделка, зад која, според мислењето на мнозина вработени во цивилната авијација, беа А.И. и С.И.“

26. Молителот предложил сведок кој тврдел дека слушнал за состанокот што бил одржан на плоштадот од стариот аеродром./ Тој исто така упатил на петмина вработени на аеродромот што биле разрешени веднаш по повторното поставување на А.И., во поддршка на неговата изјава во врска со наводното чистка на персоналот. Судот сметал дека не постоел доказ дека А.И. го организирал состанокот на плоштадот на стариот аеродром ниту дека е тој оној што подоцна организирал чистка на персоналот. Судот утврдил дека, согласно постоечките процедури, А.И. немал право да вработува ниту да отпушта персонал. Потпирајќи се врз изјавите на А.И. и С.И. Судот утврдил дека, дури и ако тие биле вмешани во трансакцијата во врска со продажбата на авионот во државната сопственост, тие биле дел од посебна комисија создадена од Владата заради таа трансакција и дека не биле клучните лица од таа трансакција.

27. Весникот поднесе дека статијата не била наменета за да ги клевети тужителите и дека бил спремен да објави соопштение поправајќи ги грешките во врска со фактите како таа дека И.В. бил роднина на А.И. и оние во однос на факултетите што ги завршиле Ц.В и С.И.

Судот наредил Молителот и весникот да му платат на А.И. отштета во износ од 1800 МДЛ заедно и по 3600 МДЛ секој посебно и да објави соопштение повлекувајќи ги сите изјави во врска со тужителите за кои е утврдено дека биле клеветнички .

3. Жалбата

28. Молителот и весникот поднеле жалба против пресудата до Покраинскиот суд Кишињев. Молителот барал одлуката да биде поништена, наведувајќи дека тој поднел доволно докази што ја поткрепувале точноста на изјавите дадени во објавената статија, и покрај некои помали и случајни грешки во однос на фактите.

29. Што се однесува до И.В., Молителот снабдил копии од досието за вработување на претходниот, вклучително неговото претходно вработување во осигурително друштво специјализирано за осигурување на автомобили. Молителот исто така спорел дека немало ништо клеветничко во изјавата дека И.В бил роднина на А.И. и дека било вистина дека позицијата заменик директор за ракување никогаш не постоела пред вработувањето на И.В.

30. Во однос на Ц.П, Молителот забележал дека точноста на неговите изјави била поткрепена со писмените поднесоци од самиот жалител, што утврдиле дека бил вмешан во мала авионска незгода во Будимпешта.

31. Што се однесува до Ц.М, Молителот посочил дека сведоците предложени од него (вработени на аеродромот) ги потврдиле актите на сексуално вознемирување и злоупотреба (види точки 9 и 17 погоре) од страна на Ц.М.

32. Што се однесува до Ц.В., Молителот признал дека направил грешка во однос на профилот за работното место и дека Ц.В. не била ветеринарен хирург туку дека имала основна диплома за сестра. Молителот не сметал дека описот што го дал клеветнички.

33. Што се однесува до С.И., Молителот навел дека настанала забуна во поглед на институцијата каде таа дипломирала. Иако поднел дека таа навистина работела на економските аспекти на трансакцијата во поглед на продажбата на авионот во државна сопственост и дека дубиозниот карактер на таа зделка бил докажана со еден официјален извештај издаден во Службениот весник ("*Monitorul Oficial*").

34. Што се однесува до А.И., Молителот забележал дека точноста на тврдењата била докажана со изјавите на сведоците и со содржината на летокот приложен со молбата за жалба.

4. Наодите на второстепениот суд

35. На 5-ти јули 1999 година, Покраинскиот суд Кишињев делумно ја допуштил жалбата на Молителот и ја изменил одлуката на Окружниот суд отфрлајќи ја првобитната тужба поднесена од страна на Ц.П. по основ дека изјавата содржана во статијата за него (види точка 15 погоре) ја одразува вистината и поради тоа не бил со клеветничка природа. Судот исто така го намалил износот на отштетата што требало да се плати од страна на Молителот и весникот на тужителите. Судот го оправдал намалувањето со фактот дека тиражот на весникот „Експрес“ бил ограничен. Според тоа, на Молителот и на весникот им било наложено да му платат на И.В. 450 МДЛ заедно и по 1350 МДЛ секој посебно, 900 МДЛ заедно и 135 МДЛ секој посебно на Ц.М, 180 МДЛ заедно и по 1350 МДЛ секој посебно на Ц.В.. 180 МДЛ заедно и по 1350 МДЛ секој посебно на С.И., и 900 МДЛ заедно и по 1350 МДЛ секој посебно на А.И.

5. Касационата жалба

36. Молителот и весникот поднеле касациона жалба до апелациониот суд, поднесувајќи дека биле поднесени доволно докази за поткрепа до првостепениот и второстепениот суд за да се докаже вистинитоста на изјавите дадени во нападнатата статија. Поточно, Молителот забележал дека во извештајот на Парламентарната комисија биле содржани релевантни податоци за поткрепа во врска со незаконската продажба на авионот објавена во Службениот весник и дека поради тоа тој треба да биде изземен од секаква граѓанска одговорност.

6. Наодите на третостепениот суд

37. На 7-ми септември 1999 година, Апелациониот суд ја отфрлил касационата жалба и ги поддржал одлуките на Покраинскиот и на Окружниот суд, наведувајќи дека касационата жалба била неоснована.

Судот заклучил дека нападнатата статија содржела и клеветнички изјави што не соодветствувале и изјави што не биле со клеветничка природа туку не соодветствувале на реалноста. Судот понатаму одлучил дека доделувањето отштета наметнато на весникот на никаков начин не го нарушува неговото право на слобода на изведувањето гарантирано со Уставот и со законот за печат.

II. РЕЛЕВАНТНОТО ДОМАШНО ПРАВО

38. Релевантните одредби од Граѓанскиот Законик што бил во сила во материјалното време гласат:

Член 7. Заштита на честа и достоинството

„(1) Секое физичко или правно лице ќе има право да бара од судовите повлекување на изјави што се штетни за неговата или нејзината чест и достоинство и не соодветствуваат со реалноста, како и изјавите кои не се штетни за честа и достоинството но не соодветствуваат со реалноста.

(2)) Кога некој медиум што шири такви изјави не е способен да докаже дека тие изјави се соодветни на реалноста, судот ќе ја принуди издавачката куќа на тој медиум, не подоцна од 15 дена по стапувањето во сила на судската одлука, да објави повлекување на изјавите во истата рубрика, на истата страна или во истата програма или серија емисии.“

Член 7/1. Надомест за морална штета

“(1) Моралната штета нанесена на една личност како резултат на ширење преку масовните медиуми и од страна на организации или лица на изјави што не соодветствуваат со реалноста, како и изјави што се однесуваат на неговиот или нејзиниот приватен или семеен живот без негова или нејзина согласност, ќе се надоместува по пат на доделување парични средства. Износот на средствата ќе биде определен од судот.

(2) Износот на парични средства ќе биде утврден од судот во секој поединечен случај како износ помеѓу 75 и 200 минимални дневници ако информацијата била раширена од страна на правно лице, а ако била ширена од страна на физичко лице помеѓу 10 и 100 минимални дневници.“

39. Одлуката на Парламентот на Република Молдавија бр. 211-XIV од 9-ти декември 1998 год.

Откако го испита извештајот на истражната комисија за преиспитување на материјалите во врска со извештајот на Ревизорскиот суд и продажбата на авионот во државна сопственост, со кој се утврдија бројни и сериозни незаконитости извршени од страна на јавни службеници од претходната и сегашната Влада, Парламентот ја донесе следната Одлука: ...

Чл. 2. – Раководителите на институциите споменати во Извештајот на Комисијата ќе преземат соодветни мерки за санкционирање на новите службеници за незаконитостите и ќе ги соопшти усвоените мерки на Парламентот.

Чл. 3. – Раководителите на институциите споменати во извештајот на Комисијата ќе преземат мерки соодветни за санкционирање на службениците одговорни за незаконитостите и ќе ги соопштат усвоените мерки на Парламентот.

...

ЗАКОНОТ

I. НАВОДНАТА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

40. Молителот тврди дека постои нарушување на неговото право на слободата на изразување гарантирано со член 10 од Конвенцијата, што гласи:

„1. Секој има право на слобода на изразувањето. Тоа право ја вклучува слободата да се има мислења и да се добиваат и даваат информации и идеи без попречување од страна на јавен орган без оглед на државните граници. ...

2. Користењето на тие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да подлежи на такви формалности, услови, ограничувања или казни како што е пропишано со закон, и се неопходни за едно демократско

општество во интерес на ... јавната безбедност, заради спречување на нереди и криминал ...заради заштита на угледот или правата на другите”

А. Аргументите на странките

1. Молителот

41. Молителот спореше дека член 7 и 7.1 од Граѓанскиот Законик не биле формулирани со доволна прецизност и јасност и дека Законот пропуштил да го елаборира значењето на зборовите „факти”, „чест”, „достоинство”, „вредносен суд”, „одбрана достапна на новинарите во секој еден случај” и „товар на докажување” на таков начин што да го направи Законот јасен и предвидлив.

42. Понатаму Молителот аргументираше дека попречувањето на неговото право на слобода на изразувањето не било неопходно за едно демократско општество. Според него, членот содржел вредносни судови само во поглед на некои тужители и вредносни судови засновани врз факти во однос на други тужители. Молителот тврдеше дека не постои неодложна општествена потреба од попречување на неговата слобода на изразувањето и дека домашните судови не поднеле релевантни и доволни аргументи за да го оправдаат попречувањето.

43. Молителот исто така поднесе дека доделувањето отштета што му е наметната е премногу тешка и дека со тоа е непропорционално на легитимната цел што се сака да се постигне. Неговиот месечен приход во материјалното време се движел помеѓу 180 МДЛ и 220 МДЛ, додека минималните животни трошоци биле 600 МДЛ. Според Молителот тој бил отпуштен од седмичникот „Експрес” по тужбата и дека ги платил износите што биле доделени на рати во период од три години.

2. Владата

44. Владата се согласи дека фактите во случајот откриваат попречување на слободата на изразувањето на Молителот. Тоа попречување сепак било оправдано согласно член 10 став 2 од Конвенцијата.

45. На Молителот му било наложено да плати непарична отштета за клеветата врз основа на член 7 и 7/1 од Граѓанскиот Законик. Така попречувањето било „пропишано со Закон” а Законот бил достапен и предвидлив. Тоа служело на легитимна цел да се заштити достоинството на тужителите, а понатаму мерката била неопходна за едно демократско општество.

Потпирајќи се врз случајот Јановски против Полска (ГЦ), бр. 25716/94, ЕЦХР 1999-1), Владата наведе дека лицата против кои била насочена статијата на Молителот биле јавни службеници и дека јавните службеници мора да уживаат јавна доверба во условите каде не постои непотребно нарушување ако тие треба да бидат успешни во вршењето на нивните задачи, и со тоа може да се докаже дека тоа е неопходно за тие да бидат заштитени од навредливи и непријателски вербални напади кога се на должност.

46. Владата поднесе дека објавената статија во поглед на која е доделена отштета против Молителот содржела изјави за факти, а не вредносни судови.

47. Тие посочиле на маргината на проценка на националните органи при оценувањето на потребата од попречување и поднесоа дека кога Конвенцијата упатува на домашното право, тоа е примарно задача на националните органи да го применуваат и толкуваат домашното право. Тие тврдеа дека во овој случај домашните органи не го пречекориле тој праг на проценка.

48. Понатаму Владата наведе дека доделувањето отштета наметнато на Молителот. (2610 МДЛ што биле наложени на Молителот да ги плати на тужителите) не било непропорционално со легитимната цел што се сакало да биде постигната. Во тој поглед Владата изјавила дека во декември 1998 год. просечната месечна плата во Република Молдавија изнесувала 351,5 МДЛ а во јули 1999 година била 298,9 МДЛ (молдавски леи) (еквивалентни на околу 25,5 ЕУР во тоа време).

Б. Проценката на Судот

Заеднички став на странките, а исто така и на Судот, е дека одлуките на домашните судови и доделувањето на отштета против Молителот во поглед на петмина од тужителите посочени во релевантниот член претставувало „попречување од страна на јавен орган” на правото на Молителот на слобода на изразувањето согласно првиот став од член 10. Таквото попречување би повлекло повреда на член 10 освен ако било „пропишано со Закон”, и имало цел што била легитимна согласно став 2 од членот и било „неопходно за едно демократско општество” за да се постигне таквата цел или цели.

(а.) „Пропишано со Закон“

49. Едно од барањата кои произлегуваат од изразот „пропишано со Закон” е предвидливоста на односната мерка. Една норма не може да се смета за „Закон” освен ако е формулирана со доволна прецизност што да овозможи на едно лице да го регулира своето однесување: Тој или таа мора да биде во можност, ако има потреба и според соодветен совет, да ги предвидат, до степен што е даден во дадените околности, последиците што одредено дејствие би можело да ги повлече. Тие последици не мора да бидат предвидливи со апсолутна сигурност,

искуството кажува дека тоа не може да се постигне. Додека сигурноста во законот е многу пожелна, таа може да доведе до претерани ригидност. Законот мора да биде во можност да одржи чекор со променливоста на околностите. Според тоа, многу закони се неизбежно водени според термини кои, во помала или поголема мерка, се поврзани и чие толкување и примена е прашање на тактиката (види, на пример, Реквенџи против Унгарија (ГЦ), бр.25390/94, т.34, ЕЦХП 1999- III).

50. Судот забележува дека обжаленото попречување има законска основа, имено член 7 и 7/1 од Граѓанскиот Законик (види точка 39 погоре).

51. Во овој случај Судот не смета дека одредбите што се во прашање се толку нејасни што да ги сторат последиците од дејствијата на Молителот непредвидливи. Законите за клевета, со нивниот нагласок врз честа и угледот, неизбежно вклучуваат еден степен на нејасност (види Реквенџи против Унгарија, наведена погоре, т.34). Како и да е, тоа не го отстранува нивниот „законски“ карактер за целите на член 10 од Конвенцијата. На националните органи отпаѓа да го применат и толкуваат домашниот закон (види, на пример, Институт Ото-Премингер против Австрија, пресуда од 20-ти септември 1994 година, серија А бр. 295-А, стр. 17, т.45). Според тоа, Судот смета дека попречувањето било „пропишано со Закон“ во рамките на значењето на член 10 став 2 од Конвенцијата.

2. *“Легитимна цел”*

52. Странките не оспоруваат а Судот се согласува, дека попречувањето служело на легитимна цел да се заштити угледот на тужителите. Поради тоа останува да се испита дали попречувањето било „неопходно за едно демократско општество“.

3. „Неопходно за едно демократско општество“

(а) Општи принципи

53. Слободата на изразувањето претставува една од вистинските основи на едно демократско општество и е заштита што треба да му се даде на печатот што е од особена важност. Додека печатот не смее да ги пречекори поставените граници, меѓу другото во интерес на „заштитата на угледот или правата на другите“, сепак тој може да шири информации и идеи од јавен интерес. Не само што има задача да шири информации и идеи, туку јавноста исто така има право да ги добива. Кога би било поинаку, печатот не би можел да ја игра својата витална улога на „пес чувар на јавноста“ (види, на пример, Опсервер и Гардијан против Велика Британија, пресуда од 26-ти ноември 1991 година, серија А 216, стр. 29-30, т. 59).

54. Судот е повикан на најголемо внимание кога мерките што се преземени или санкциите што се наметнати од страна на национален орган можат да го обесхрабрат печатот да учествува на дебати околу прашања што легитимно ја засегаат јавноста (види, на пример, Лингенс против Австрија, пресуда од 8-ми јули 1986 година, серија А бр. 103, т.44, Бладет Тромсо и Стенсаас против Норвешка (ГЦ) бр. 21980/93, т. 64, ЕЦХР 1999 – III, Торгеирсон против Исланд пресуда од 25-ти јуни 1992 година, серија А бр. 39, т. 68).

55. Подложно на став 2 од член 10, применливо е не само за „информациите“ или „идеите“ што се примени поволно или се сметаат како ненавредливи, или како предмет на индиферентност, но исто така и на оние што навредуваат, шокираат или вознемируваат. Во дополнение, слободата на новинарството исто така го опфаќа можното прибегнување кон извесен степен на претерување, или дури провокација (види, пресуда Де Хаес и Гијселс против Белгија, од 24-ти

февруари 1997 година, Извештаи од пресуди и одлуки 1997-I, стр. 236, т.47).

56. Член 10 од Конвенцијата не гарантира целосно неограничена слобода на изразувањето, дури и во поглед на покривањето од страна на печатот на прашања што сериозно ја засегаат јавноста. Согласно условите од став 2 на членот, користењето на таа слобода носи со себе „должности и одговорности“, што исто така важат и за печатот. Тие „должности и одговорности“ подлежат на добивање значај кога, како што е во овој случај, е во прашање напад на угледот на приватни лица и омаловажување на „правата на другите“. Поради причина што „должностите и одговорностите се инхерентни при користење на слободата на изразувањето, заштитата што со член 10 е дадена на новинарите во однос на известувањето за прашања од општ интерес, подлежи на proviso дека тие дејствуваат со добра намера со цел да се снабдат и сигурни информации во согласност со новинарската етика (види Гудвин против Велика Британија, Пресуда од 27-ми март 1996 год. Извештаи од пресуди и одлуки 1996-II, стр. 500, т.39, и Фресоз и Руар против Франција (Г.Ц.), бр.29183/95, т.54, ЕЦХР 1999/I).

57. Јавните службеници мора да ја уживаат јавната доверба во услови слободни од незаконско нарушување, за да бидат успешни во вршењето на нивните задачи и за да се докаже дека е неопходно тие да бидат заштитени од навредливи и непријателски вербални напади кога се на должност (види Јановски против Полска (Г.Ц.), бр.25716/94, т.33, ЕЦХР 1999 – I). Барањата за таква заштита треба сепак да бидат одмерени во однос на интересите на печатот или на јавната дискусија за прашања што ја засегаат јавноста.

58. Во својата практика, Судот разликува изјава за факти од вредносни судови. Постојењето на фактите може да се покаже, додека вистинитоста на вредносните судови не подложи на доказ. Барањето да се докаже вистинитоста на еден вредносен суд е невозможно да се

исполни и само по себе ја нарушува слободата на мислењето, тој основен дел од правото обезбедено со член 10 (види Јерусалем против Австрија бр. 26958/95, т.42, ЕЦХР 2001 – II). Како и да е, дури и кога една изјава претставува вредносен суд, пропорционалноста на едно попречување може да зависи од тоа дали има доволно фактичка основа за спорната изјава, бидејќи дури еден вредносен суд без фактичка основа како поткрепа може да биде претеран (види Де Хаес и Гијселс против Белгија, наведена погоре т. 47, Обершлик против Австрија (бр. 2), Пресуда од 1-ви јули 1997 година, Извештаи од пресуди и одлуки 1997-IV стр. 1276, §33).

59. При вршењето на својата надзорна надлежност, Судот мора да гледа на попречувањето во светлината на случајот како целина, вклучително содржината на забелешките дадени наспроти Молителот и со текстот во кој истиот ги направил. Особено, мора да утврди дали попречувањето што е во прашање било „пропорционално со легитимните цели кон кои се стреми” и дали причините дадени од националните органи тоа да се оправда се „релевантни и доволни” (види пресуда Јановски против Полска, наведена погоре, т. 30, и Барфод против Данска, пресуда од 22-ри февруари 1989 година, серија А бр. 149, т. 28). Понеже тоа, Судот треба да биде задоволен дека националните органи ги примениле стандардите што биле во сообразност со принципите отелотворени во член 10, и понатаму, дека тие се засновале себеси врз прифатлива проценка на релевантните факти (види Јершилд против Данска, Пресуда од 23-ти септември 1994 година, серија А бр. 298, т. 31).

(б) Примената на горните принципи во овој случај

60. Владата тврдеше дека тужителите биле јавни службеници и поради тоа, за разлика од политичарите, тие треба да уживаат

поголемо ниво на заштита од неоправдана критика (Јановски против Полска, наведена погоре).

Судот во неколку случаи забележа (види, поточно горе наведената пресуда Јановски против Полска и Никула против Финска, бр. 31611/96, ЕЦХР 2002-II, т. 48) дека може да биде неопходно да се заштитат јавните службеници од навредливи непријателски и клеветнички напади што се пресметани да се одразат врз вршењето на нивните должности и да ја оштетат јавната доверба во нив и во функцијата што ја вршат. Како и да е, Судот смета дека овој случај треба да се разликува од случаите Јановски и Никула поради следните причини: Прво, тужителите не биле ниту службеници на извршните органи ниту обвинители, и би се отишло премногу далеку ако принципот од случајот Јановски би се применил на сите лица што се вработени од државата или од државните претпријатија. Второ, забелешките на Молителот претставувале дел од отворена и тековна дискусија за работи од јавен интерес. Во овој контекст Судот забележува дека, во текот на периодот од 19-ти јуни до 14-ти август 1998 година, седмичникот „Експрес“ објавил три статии поврзани со темата на продажбата на авионот во државна сопственост и поширокото ставање потпрашања на Државната управа за цивилна авијација, покренати бидејќи тоа претставувало важно прашање што ја засега јавноста, имено управувањето со јавните фондови и наводната злоупотреба на истите. Понатаму, за разлика од изјавите дадени од Молителот како приватно лице во случајот Јановски, спорната статија во овој случај била напишана од Молителот во својство на новинар и подигнала прашања во однос на слободата на печатот.

61. Следствено, пристапот употребен од Судот во случајот Јановски не е применлив на овој случај. Спротивно на тоа, Судот смета дека бидејќи слободата на печатот била во влог, молдавските органи уживале помала маргина на проценка при одлучувањето дали

постоела „неодложна општествена потреба, да се попречи правото на изразување на Молителот.

62. Домашните судови одделно ги испитале пасусите од статијата по однос на секој од тужителите. Судот на сличен начин одделно ќе ја испита оправданоста на попречувањето во поглед на спорните пасуси во однос на секој тужител.

(i) Во однос на И.В.

63. Судот забележува дека доделувањето отштета било извршено против Молителот затоа што тврдел дека И.В. го добил вработувањето на аеродромот само поради тоа што бил роднина на извршниот директор, и дека било отворено ново работно место специјално за него (види точка 12 погоре).

64. Судот е на гледиште дека спорниот пасус содржи изјави за факти и вредносни судови.

65. Дури иако коментарите на Молителот биле дадени како дел од една дебата за прашање од јавен интерес, постојат граници на правото на слобода на изразувањето кога угледот на една личност е во влог, и Молителот бил должен да дејствува со добра намера и да ја провери секоја информација пред да ја објави.

66. Изгледа дека Молителот не ја проверил информацијата пред да ја објави, што како новинар требал да го стори. Самиот Молител признал во постапките пред домашните судови дека објавил неточни информации во поглед на семејните врски помеѓу првиот и шестиот тужител, без дури и да се обиде да ги убеди судовите дека направил разумен напор да ја провери информацијата.

Во суштина, со објавувањето на спорната изјава, Молителот го обвинил И.В за непотизам и ги навел читателите да поверуваат дека тој бил вработен не поради своите лични квалитети, туку само затоа

што бил роднина на извршниот директор. Тоа биле сериозни тврдења, што оделе до сржта на личниот и професионалниот углед на И.В.

67. Според тоа, Судот заклучува дека попречувањето би можело да се смета за оправдано во рамките на условите од член 10 на Конвенцијата.

(i) Во однос на К.М.

68. Судот забележува дека Молителот во својата статија вклучил неколку епизоди од наводните злоупотреби извршени од Ц.М. во неговото својство раководител на Кадровото одделение. За таа цел Молителот цитирал формални жалби поднесени од вработените на аеродромот во поглед на актите на наводно сексуално вознемирување, пијанство и злоупотреба на службени возила од страна на Ц.М. (види точка 8 погоре). Судот понатаму забележува дека домашните судови не утврдиле дека ниту една од тие изјави биле неточни или неистинити. Сепак тие утврдиле дека јазикот употребен да се опише Ц.М. во светлината на тие наводни злоупотреби е клеветнички (види став 16 погоре). Поточно, изразите како што е „јарка фигура“, „раководителот на Кадровото одделение на аеродромот би збунил и вработен од Кадровото одделение на било кој затвор“ и „авантурите на овој неводржан јавен службеник“ се утврдени како клеветнички.

69. Судот е на гледиште дека спорните пасуси претставување изразување на мислење или вредносен суд чија вистинитост, по дефиниција, не подлежи на доказ. Додека таквото мислење може да биде претерано, особено во отсуство на било каква основа во фактите, во овој случај не е заземена таква позиција. Судот наоѓа дека Молителот дејствувал со добра намера и во согласност со новинарската етика и дека било покажано дека постоела разумна фактичка основа за изразеното мислење.

Имајќи го на ум фактот дека нападнатите изјави биле дадени од страна на еден новинар во рамките на дебата од јавен интерес и со оглед на јазикот што е употребен, судот заклучува дека попречувањето не било неопходно за едно демократско општество.

(iii) Во однос на Ц.В.

70. Доделувањето отштета е донесено против Молителот поради тоа што навел дека Ц.В не бил квалификуван за своето работно место. Поточно, Молителот навел дека Ц.В бил именуван за директор на Службата за продажба иако неговата квалификација била ветеринарен хирург. Домашните судови утврдиле дека Ц.В. всушност дипломирал економски факултет (види точка 21 погоре).

71. Судот е на гледиште дека спорниот пасус содржи и изјави за наводниот факт и вредносни судови.

72. Изгледа дека Молителот не ја проверил информацијата пред да ја објави, што како новинар треба да го стори, и дека информацијата се докажала како неточна а можела да се смета за навредлива и штетна по угледот на Ц.В. Всушност, со објавувањето на спорната изјава, Молителот стремел да им пренесе на читателите дека Ц.В. не бил компетентен поради своето несоодветно образование и искуство, имено дека бил ветеринарен хирург. Во однос на тоа Молителот исто така дал вредносен суд заснован врз наведениот факт, сугерирајќи дека именувањето на целосно неквалификувани лица го илустрирало фактот дека во еден корумпиран систем се било можно. Судот забележува дека самиот Молител во текот на домашната постапка признал дека објавил неточна информација во поглед на работното искуство на Ц.В и не се стремел ги убеди судовите дека сторил некаков разумен обид да ја провери информацијата пред објавувањето.

73. Следствено, Судот заклучува дека попречувањето би можело да се смета за неопходно во едно демократско општество.

(iv) Во однос на С.И.

74. Што се однесува до С.И, Молителот дал две изјави што се сметале за клеветнички но соодветствувале со реалноста.

75. Прво, Молителот навел дека С.И. дипломирал на Институтот за прехранбена индустрија, додека домашните судови утврдиле дека тој дипломирал на Трговскиот факултет (види точка 23).

Судот наоѓа дека ситуацијата е слична со онаа на Ц.В (види точки 75-78), и заклучува дека попречувањето во поглед на изјавата „А.И. го именувал С.И. (дипломец на Киевскиот институт за прехранбена индустрија)...“ би можела да се смета како оправдана во смисла на член 10 од Конвенцијата.

76. Што се однесува до втората спорна изјава, Судот забележува дека Молителот напишал дека според мислењето на многу вработени во цивилната авијација, С.И бил вмешан во една „матна зделка“, посочувајќи на продажбата на авионот во државна сопственост (види точка 23). Пред домашните судови Молителот аргументирал дека изјавата била заснована врз официјален извештај на една Парламентарна Комисија.

77. Судот забележува дека трансакцијата на која се упатува во спорната изјава била сомнителна дека е незаконска и Парламентарната Комисија составила извештај за таа цел (види точка 40 погоре). Поради тоа, постоела извесна објективна и фактичка основа за описот на Молителот дека тоа била „матна зделка“. Истовремено, домашните судови не утврдиле дека С.И. не бил вмешан во трансакцијата. Напротив, С.И. признал во текот на постапката дека заедно со А.И. бил вклучен во Владината Комисија што ја склучила продажбата на авионите (види точка 24 погоре). Под тие околности изгледа дека Молителот не дејствувал со лоша намера ниту со цел да го наклевети С.И. Треба да се забележи дека Молителот извршил разумно опсежно

истражување со цел да утврди дека постоело сомнение за незаконитост на продажбата на авионот и дека С.И. имал улога во трансакцијата. Заклучоците извлечени од страна на Молителот треба да се сметаат како вредносни судови што имале фактичка основа.

Во тој поглед Судот потсетува дека печатот игра суштинска улога на „пес чувар“ во едно демократско општество (види Торгеир Торгеирсон против Исланд, наведена погоре, т. 63). Во околности кога постои објективна основа за сомнение дека јавни службеници биле вмешани во незаконска продажба на јавен имот, печатот мора да биде слободен, на начин конзистентен со своите обврски и одговорности, да шири такви информации и идеи, а јавноста има право истите да ги добива.

Следствено, Судот заклучува дека попречувањето во поглед на изјавата „...матна зделка, зад која, според мислењето на многу вработени во цивилната авијација, биле А.И. и С.И.“ не било неопходно за едно демократско општество.

(v) Во однос на А.И.

78. Судот идентификува четири главни изјави дадени од Молителот во поглед на А.И. за кои од страна на домашните судови е утврдено дека се клеветнички.

79. Прво, судовите утврдиле дека тврдењето на Молителот дека А.И. свикал состанок на плоштадот на стариот аеродром било неистинито (види точка 25 погоре). Изгледа дека Молителот се обидел да донесе докази во поткрепа на спорната изјава предлагајќи сведок и поднесувајќи копија од летокот наводно објавен од страна на А.И. (види точки 26 и 35 погоре). Судот забележува дека домашните судови ги игнорирале доказите поднесени од Молителот и не извршиле никаква проценка на истите.

Судот смета дека, барајќи Молителот да ја докаже вистинитоста на своите изјави, додека истовремено го лишил од ефективна прилика да поднесе докази во поткрепа на своите изјави и така да ја покаже нивната вистинитост, наодот на Молдавските судови дека изјавата била клеветничка не може да се оправда како неопходен за едно демократско општество (види Јерусалем против Австрија, бр. 26958/95, т.45-46, ЕЦХР 2001-II).

80. Во вториот спорен пасус, Молителот навел дека, откако повторно бил поставен на функцијата извршен директор, А.И. организирал чистка на персоналот. Во тој поглед, Молителот упатил на петмина поранешни вработени во аеродромот кој биле разрешени после повторното поставување на А.И. (види точки 25 и 26 погоре). Домашните судови не утврдиле дека изјавите во врска со наводните разрешувања биле невистинити. Тие сепак нашле дека наводната вмешаност на А.И. не кореспондира со реалноста, забележувајќи дека според постоечката процедура А.И. имал право да вработува или разрешува персонал.

81. Судот забележува дека не може да се рече дека описот на настаните даден со спорната изјава бил целосно без основа. Изгледа дека Молителот извршил разумно опсежно истражување пред да ја објави спорната информација, бидејќи ги знаел имињата на тие што биле разрешени. Судот смета дека дури иако според постоечката процедура не било на извршниот директор да одлучува за разрешување на вработените, за еден новинар било разумно да верува дека постоела врска помеѓу прилично големиот степен разрешувања на персонал и промената на извршниот директор. Во тие околности судот наоѓа дека попречувањето не било неопходно за едно демократско општество.

82. Во третиот по ред пасус, Молителот навел дека А.И. го вработил својот роднина И.В. (види точка 25 погоре).

83. Судот наоѓа дека ситуацијата е слична на онаа со изјавата во врска со И.В. (види точки 67-72), и заклучува дека попречувањето би можело да се смета за оправдано во смисла на член 10 од Конвенцијата.

84. Што се однесува до четвртата спорна изјава, имено дека А.И. бил вмешан заедно со С.И. во „матната зделка”, Судот ги повторува своите наоди во однос на оваа изјава поврзана со жалбата на С.И. (види точка 80-85 погоре). Понатаму Молителот аргументираше дека попречувањето на неговото право на слобода на изразувањето не било неопходно за едно демократско општество.

85. Молителот исто така се повика на суровоста на доделена отштета што му била наметната во одделно поглавје од жалбата.

86. Природата и строгоста на казните што се наметнати е исто така факт што треба да се земе предвид кога се проценува пропорционалноста на попречувањето на слободата на изразувањето гарантирана со чл. 10 од Конвенцијата. (види, на пример, Чејлан против Турција (ГЦ), бр. 23556/94, т.37, ЕЦХР 1999-IV).

87. Со оглед дека наодот на Судот дека постои нарушување во поглед на изјавите поврзани со Ц.М., С.И. и А.И., не е неопходно да се испита строгоста на релевантната отштета наметната на Молителот. Истовремено, Судот забележува дека на Молителот му било наредено да плати 450 МДЛ на И.В. и 180 МДЛ на Ц.В. Со обзир на просечната месечна плата во Молдавија во материјалното време и фактот дека отштетата наметната на Молителот била на долниот крај од скалата дозволена со закон (види точка 39 погоре), Судот е на гледиште дека износите не биле претерани.

В. Заклучок

88. Земајќи го горното Судот заклучува:

- (1). Дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за И.В.,
- (2). Дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за Ц.М.,
- (3). Дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за Ц.В.,
- (4). Дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за С.И.,
- (5). Дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за А.И.,

II. ПРИМЕНАТА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

89. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако судот утврди дека постои повреда на Конвенцијата или нејзините Протоколи, иако внатрешното право на односната Држава висока договорничка дозволува да се врши само делумна репарација, Судот, ако е неопходно, ќе даде сатисфакција за оштетената странка.“

A. Парична штета

90. Молителот побарува 2460 ЕУР за паричната штета што ја претрпел како резултат на прекршувањето на неговото право на слобода на изразувањето. Тој тврди дека не можел да работи како новинар откако ги загубил процесите, бидејќи сите го сметале за лош новинар. Следствено, тој морал да работи како преведувач за помалку пари. Молителот наведе дека побаруваниот износ би го покрил износот на казната платена на Молителите, износот на парите што би можел да ги заработи како новинар и загубите предизвикани од инфлација.

91. Владата го оспори износот побаруван од Молителот. Според нивното гледиште соодветниот надомест би бил износот на платената казна, имено 2610 МДЛ (224 ЕУР). Според Владата, Молителот работел како преведувач дури и пред губењето на процесите и следствено не би можела да се утврди каузална врска помеѓу судењето и неговото последователно вработување.

92. Судот се согласува со Владата дека Молителот не успеал да покаже постоење на врска помеѓу отштетата што му била наметната и неговото последователно вработување. Затоа судот не му доделува ништо во поглед на наводната неможност на Молителот да работи како новинар откако ги загубил процесите за клевета. Од друга страна, Судот утврди повреда на член 10 поради одлуките во врска со сите или со некои од спорните изјави дадени од Молителот во поглед на Ц.М., С.И. и И.В. Во таа светлина, а одлучувајќи на еднаква основа, Судот доделува износ од 125 ЕУР за парична штета во поглед на износите што на Молителот му биле наложени да ги плати како надомест на тужителите.

Б. Непарична штета

93. Молителот побарувал 30000 ЕУР за непаричната штета претрпена како резултат на стресот и фрустрациите предизвикани со отштетите што му биле наметнати. Како и во случајот на паричната отштета, Молителот аргументирал дека процесот за клевета и доделувањето отштета што му било наметнато одиграло многу негативна улога врз неговата кариера и значело дека не можел да најде работа во ниту еден сериозен весник. Тој тврдел дека не страдала само неговата кариера, туку исто така и неговите семејни врски.

94. Владата не се согласила со износот побаруван од Молителот, аргументирајќи дека бил претеран во светлина на прецедентното право

на Судот. Навела дека во некои случај самиот факт на утврдување дека постои повреда се сметал за праведна сатисфакција. Владата понатаму наведе дека во секој случај ниту една непарична отштета не би можела да ја надмине паричната отштета, имено 2610 МДЛ.

95. Во поглед на своите горни наоди, судот смета дека Молителот доживеал извесен стрес и фрустрација како резултат на прекршувањето на неговото право на слобода на изразувањето. Одлучувајќи на рамноправна основа, му доделува на Молителот вкупен износ од 4000 ЕУР за непаричната штета.

Б. Трошоци и издатоци

96. Молителот исто така побарувал 1800 ЕУР за трошоците и издатоците што ги имал за Судот, од кои 1600 ЕУР награда за застапувањето, а остатокот за превоз и комуникации.

97. Владата не се согласува со побараните износи, наведувајќи дека Молителот не успеал да ги докаже наводните трошоци за застапување. Според Владата, побаруваниот износ од страна на Молителот бил премногу висок во светлината на просечна месечна плата во Молдавија и официјалните награди што се плаќале од државата на адвокатите *pro bono*. Владата исто така го оспори бројот на часови минати од страна на застапникот на Молителот на случајот воопшто и во истражување на прецедентното право на Судот посебно, аргументирајќи дека едно лице со диплома по право од Молдавскиот Државен Универзитет нема потреба да го проучува прецедентното право на Европскиот суд за човекови права, бидејќи се претпоставува дека веќе ги проучило во текот на втората и четвртата година од студиите. Според гледиштето на Владата доделувањето трошоци за таа цел би изнесувало колку и школарината за факултетот.

98. Судот потсетува дека со цел трошоците и издатоците да бидат вклучени во доделувањето согласно член 41, мора да се утврди дека тие всушност и неопходно настанале и биле разумни во однос на количината (види, на пример, Милсен и Јохансен против Норвешка (ГЦ), бр. 23118/93, т. 62, ЕЦХР 1999-VIII).

99. Во овој случај, водејќи сметка за наброениот список поднесен од страна на Молителот, горните критериуми и комплексноста на овој случај, Судот му доделува на Молителот 1500 ЕУР за трошоци и издатоци.

Г. Затезна камата

100. Судот смета дека е соодветно затезната камата да се заснова врз маргиналната кредитна стапка на Европската Централна Банка, на што треба да се додадат три процентуални точки.

ПОРАДИ ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

- (1). *Смета* дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за И.В.,
- (2). *Смета* дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за Ц.М.,
- (3). *Смета* дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за Ц.В.,
- (4). *Смета* дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за С.И.,
- (5). *Смета* дека не постоела повреда на член 10 од Конвенцијата во однос на изјавите на Молителот за А.И.,
6. *Смета*

дека тужената држава треба во рок од три месеци од датумот кога пресудата ќе стане конечна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, на Молителот на му плати 125 ЕУР (стодваесетипет евра) во однос на паричната штета, 4000 ЕУР (четириилјади евра) во однос на непаричната штета и 1500 ЕУР (илјадаипетстотини евра) за трошоците и издатоците, претворени во националната валута на тужената држава по стапка применлива на датумот на порамнувањето, плус било кој данок што е наплатив.

(b) дека во периодот од истекот на горе наведените три месеци до порамнувањето ќе биде платежна едноставна камата на горните износи, според стапка еднаква на маргиналната кредитнастапка на Европската Централна Банка во текот на затезниот период, плус три процентуални точки,

7. Едногласно *go отфрла* остатокот од барањето на Молителот за праведна сатисфакција.

Составено на англиски јазик, и известено во писмена форма на 21-ви декември 2004 година, согласно Правилото 77 став 2 и 3 од Правилникот на Судот.

Мајкл О'БОЈЛ
Записничар

Николас БРАЦА
Претседател